

N u ph i x p h ng nh ng bài hát đ c sinh ra và l n lên cùng v i th ng tr m c a đ t n c, v i thao th c c a thanh niên, sinh viên, h c sinh,

v i tâm tr ng c a nh ng ng i lính tr trong cu c chi n tranh t v đ y gian kh i mi n Nam tr c đây, t i tin, Vi t Nam Quê H ng Ng o Ngh c a nh c sĩ du ca Nguy n Đ c Quang s là m t trong nh ng bài ca đ c x p hàng đ u.

Không gi ng nh m t s h n húc quen thu c trong gi i tr tr c 1975 nh Đ y Mà Đi c a Nguy n Xuân Tân, T Qu c i Ta Đã Nghe c a La H u Vang thi t tha, m nh m nh ng ch gi i h n trong các phong trào sinh viên tranh đ u và ngay khi ra đ i đã b Đ ng s đ ng cho m c đích tuyên truy n trong các tr ng đ i h c, các đô th mi n Nam, hay Vi t Nam Vi t Nam c a Ph m Duy chan ch a tình dân t c, kêu g i ng i ng i th ng m n nhau nh ng thi u đi cái hùng khí, sôi n i c a tu i tr , Vi t Nam Quê H ng Ng o Ngh c a Nguy n Đ c Quang không đ ng l i n i đau c a đ t n c mà còn nói lên c nh ng bi th ng, công ph n, thách đ c a tu i tr Vi t Nam tr c nh ng tàn phá c a chi n tranh và tham v ng c a con ng i. Trong v n hoa âm nh c Vi t Nam, Vi t Nam quê h ng ng o ngh n i b t lên nh m t bi u t ng cho khát v ng c a m t dân t c đã v t qua bao nhiêu gian nan kh n khó đ t n t i và v n lên cùng các dân t c khác trên m t đ t n y.

*Ta nh n c d ng d ng tràn có bao gi tàn
Đ ng dài ngút ngàn ch m t tr n c i vang vang
Lê sau bàn chân g ng x ng c a th i xa x m
Đôi m t ta r c sáng theo nh p xích kêu loang xoang.*

L i nh c c a Vi t Nam Quê H ng Ng o Ngh t ng đ i khó nh nh ng nh cách s đ ng ngôn ng tr trung, m nh m , t ng thanh, t ng hình nh “ti ng c i ng o ngh”, “xích kêu loang xoang”, “trên bàn ch ng hát c i đũa vang vang” hay “Đa chân m hôi nh nh i cu n

vòng gân trữ i” đã làm cho Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh trở thành đ c áo, không gi ng nh nh ng bài ca yêu n c khác v i nh ng ý t ng quen thu c và l i ca ph n l n là l p l i nhau.

Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh đ p t nhiên nh m t đoá lan r ng, không mang màu s c chính tr , không nh m c võ hay bi n minh cho m t ch nghĩa nào, không c quan nhà n c nào ch đ o thanh niên sinh viên h c sinh ph i hát và bài hát cũng ch ng nh m ph c v l i ích riêng c a chính quy n, tôn giáo hay đ ng phái chính tr nào.

Tr c 1975, t thành ph đ n thôn quê, t các tr ng trung h c t nh l đ n đ i h c l n nh Hu , Sài Gòn, t các phong trào H ng Đ o, Du Ca đ n các t ch c tr c a các tôn giáo nh Thanh niên Công giáo, Gia đình Ph t t , t các quân tr ng Đà L t, Th Đ c, Quang Trung, Nha Trang đ n các t ch c, đoàn th xã h i t thi n đ u hát Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh .

Sau 1975, bài hát theo chân hàng trăm ngàn sĩ quan và viên ch c mi n Nam đi vào tù. Nhi u h i ký, bút ký k l i Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh đã đ c hát lên, kín áo ho c c công khai, i nhi u tr i tù kh p ba mi n đ t n c. Trong t n cùng c a đói khát, kh nh c, đ n đau, Việt Nam quê h ng ng o ngh đã hoá thành nh ng h t c m tr ng, h t n p th m nuôi s ng tinh th n nh ng ng i lính mi n Nam sa c th t th .

Nh ng năm sau đó, bài hát, nh tác gi c a nó và hàng tri u ng i Việt khác lên đ ng ra bi n tìm t do. Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh l i đ c hát lên gi a Thái bình đ ng giông bão, hát lên i các tr i t n n Palawan, Paula Bidong, Panat Nikhom trong n i nh nhà, hát lên i Sungai Besi, White Head trong nh ng ngày ch ng c ng bách h i h ng, hát lên i San Jose, Santa Ana, Boston, Paris, Oslo, Sydney trong nh ng cu c bi u tình cho t do dân ch Việt Nam, hát lên i các tr i hè, tr i h p b n H ng Đ o, các t ng h i sinh viên Việt Nam t i h i ngo i.

Nh c sĩ Nguyễn n Đ c Quang, trong bu i ph ng v n dành cho ch ng trình Ti ng Nói Tr đã k l i câu chuy n ra đ i c a Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh trong âm nh c Việt Nam: “...Th bài Việt Nam Quê Hương Ng o Ngh cũng v y, nó không ph i là m t bài ca tôi nghĩ là quá l n, nh ng lúc b y gi khi tôi k t thúc t p Tr ng Ca vào năm 1965, cu i 1965 hay đ u 1966 gì đó, kho ng th i gian đó, 10 bài tr ng ca, nh ng bài nh N i bu n nh c ti u, Ti ng r ng đàn bò, Lìa nhau, Th m k ch khó nói v.v. nh ng bài nói v đ t n c c a mình r t là kh s , tôi nghĩ nên k t nó b ng m t bài hát có ti ng g i hùng tráng và tha thi t h n. Thành ra tôi vi t bài Việt Nam quê h ng ng o ngh m t cách r t là đ dàng. T t c nh ng ý đó tôi đem vào h t trong bài hát đó đ nó v t qua cái kh n khó, v t qua cái quê h ng nh bé, nh c ti u mà tr thành m t

n c to l n, và lòng ng i c c k dũng mnh.

Vi t xong bài đó tôi nghĩ ch k t thúc t p Tr ng Ca mà thôi, không ng v sau càng ngày đi các n i càng th y nhi u ng i a thích bài đó, có l đáp đ c c v ng c a nhi u ng i, tôi nghĩ ti ng g i đáp ng đúng đ c ti ng c a nhi u ng i, không riêng gì gi i tr đầu, c ng i l n tu i các h i đoàn v sau này, r i đi vào trong quân đ i, đi r t nhi u n i. Thành ra, tôi cho đó là m t bài hát t nó tr ng thành nh ng khi vi t tôi ch đúc k t cho t p Tr ng Ca lúc đó mà thôi.”

Th t đ n gi n và t nhiên nh th . Không m t ông b tr ng B Chiêu H i nào đ t hàng hay m t ông t ng y tr ng Dân V n nào ch th anh ph i vi t. Anh vi t không ph i đ thi đua sáng tác hay mong mang v gi i th ng, huân ch ng. Trong tâm h n c a m t ngh sĩ chân chính, tình yêu n c bao gi cũng là s thôi thúc t nguy n. Anh vi t Vi t Nam Quê H ng Ng o Ngh đ k t thúc t p tr ng ca c a riêng anh nh ng cũng n i ti p t p tr ng ca l n h n c a đ t n c.

Sau ba m i năm, nhi u nh c sĩ, ca sĩ đã tr v qua nhi u ngã, trong nhi u t cách khác nhau, m t s tình ca sáng tác tr c 1975 đã đ c nghe l i trong n c, nh ng đây là l n đ u tiên m t bài hát đã v l i quê h ng qua ngã c a trái tim, tr v trong vòng tay n ng m c a tu i tr Vi t Nam.

B t ng và c m đ ng, m t bu i sáng tu n tr c, khi đi đ o m t vòng qua các blog Vi t ng , tôi b t g p không ch nh ng m u tin nóng vi t v i vàng trên đ ng ph , nh ng đ n phim bi u tình v a m i đ a lên YouTube, nh ng t m hình ghi l i c nh xô xát gi a đ ng bào, sinh viên v i công an, nh ng còn đ c nghe l i bài hát quen thu c Vi t Nam Quê H ng Ng o Ngh . Tôi c m nh n qua l n g p g đó m t ni m vui chung khi có m t b n nh c mà các em sinh viên Vi t Nam California, Washington DC, Oslo, Paris, Hà N i, Sài Gòn cùng hăng say hát trong nh ng cu c bi u tình ch ng Trung Qu c bành tr ng bá quy n mà không c m th y ng n ng i, nghi ng , xa cách.

*Ta khua xích kêu vang đ y tr c m t m i ng i
N c i muôn đ i là m t n c i không t i
N c i xa v i n c i c a lòng h n sôi
B c ti n ta tràn i tung xi ng vào m t nhân gian.*

Trong số một trăm em đang hát trong nhóm hôm nay có thể hẳn chín mười em chưa hề nghe đến tên Nguyễn Đình Quang nào, và nếu có nghe, có lẽ qua bộ máy tuyên truyền của Đảng, cũng chỉ là một “nhạc sĩ nghiệp dư đã theo chân đường quốc”. Biết hay không biết, nghe hay không nghe không phải là điều quan trọng. Điều quan trọng là bài hát đã đáp ứng được các công việc và tình yêu quốc gia tuấn trẻ. Quốc, vắng, không có gì liên hệ đến quốc.

Văn hoá không phải chỉ là đời sống của một dân tộc mà còn là những gì đi lên để sau những tàn phá, lãng quên. Việt Nam quê hương ngỗ sau 30 tháng Tết 1975 hẳn đã nằm trong danh sách các tác phẩm “văn hoá đời trẻ” mà Đảng tìm mọi cách để xóa bỏ, tận diệt.

Thờ ờng, nhữ giừ t nừ c rừ ra từ kừ đá và nhữ bông hoa mừ c giừ a rừ ng gai, bài hát đã sừng sót, đã ra đi và đã trở về. Để tận tận, một bài thơ, một bản nhạc cũng phải trải qua những giờ nỉc, những cuộc bừ phiừ u công bừ ng không chỉ của ngừừ i nghe, ngừừ i để dừừ i một chỉ đừ chính trừ nào đó mà còn của cả lừ ch sừ lâu dài. Bài hát phát xuất từ tình yêu nừừ c trong sáng nhừ Việt Nam Quê Hừừ ng Ngừ o Nghừ sừ ở lừ i rừ t lâu trong lòng tuừ i trẻ Việt Nam hôm nay và nhừừ u thừ hừ mai sau.

Là một ngừừ i thích tham gia các sinh hoừ t văn nghừ cừ ng đừ ng, bài hát mang tôi về thừ i trẻ tuừ i của mình. Tôi còn nhừ, mùa hè 1973, khi còn là sinh viên năm thừ nhừ t, Việt Nam quê hương ngừ o nghừ cũng là nhừ c sinh hoừ t chính của trẻ i hệ sinh viên toàn quốc quy tụ đừ i đừ n sinh viên các trừ ng đừ i hừ c và cả sinh viên du hừ c về nghừ hè, do Bộ Giáo Dừ c Và Thanh Niên từ chừ c lừ n đừ u và có lừ cũng là lừ n cuừ i trẻ i trừ ng Thiừ u Sinh Quân, Vũng Tàu. Đêm trừừ c ngày chia tay, chúng tôi không ai ngừ đừ c. Ngày mai sừ mừ i ngừừ i mừ i ngừ, chừ về Huừ, anh về Đà Lừ t, em về Cừ n Thừ và đa sừ chúng tôi sừ trừ lừ i Sài Gòn. Cùng một thừ hừ chỉ n tranh nhừ nhau, khi chia tay biết bao giừ còn gừ p lừ i. Những ngày tháng đó, cuộc chỉ n về n còn trong cao đừ m.

Mừ đã rút quân nên máu chừ y trên ruừ ng đừ ng Việt Nam chỉ còn là máu Việt Nam. Thừ m của mùa hè đừ lừ a chừ a qua hừ t. Trên khừ p miừ n Nam, đâu đâu cũng có đánh nhau, đâu đâu cũng có ngừừ i chừ y giừ c. Mừừ c của tuừ i trẻ chúng tôi là đừừ c thừ y một ngày đừ t nừừ c hoà bình, một ngày quê hương không còn nghe tiếng súng. Đêm cuừ i trẻ i hè, chúng tôi ngừ i quây quừ n thành một vòng tròn rừ ng quanh cừ t cả trừừ ng Thiừ u Sinh Quân và hát nhừ c cừ ng đừ ng nhừ đừ về i đi nhừ ng vềừ ng về n, lo âu đang trĩu nừ ng trong lòng. Bài hát đừừ c hát nhừừ u nhừ t trong đêm đó là Việt Nam Quê Hừừ ng Ngừ o Nghừ, và khi điừ p khúc cừ t lên cũng là khi chúng tôi hát trong nừừ c một:

*Máu ta thành Vãn Lang d n i
X ng da th t này cha ông m t mài
T ng gi qua c i ng o ngh đi trong đau nh c không nguôi.
Chúng ta thành m t đoàn ng i hiên ngang
Trên bàn chông hát c i đùa vang vang
Còn V t Nam trữ u con tim này còn trữ u kh i kiêu hùng.*

Nh ng gi t n c m t c a tu i sinh viên nh xu ng xót th ng cho dân t c mình. T i sao có chi n tranh và t i sao chi n tranh đã x y ra trên đ t n c chúng tôi mà không ph i t i m t qu c gia nào khác?

M y tháng sau, tháng Giêng năm 1974, bài hát Vi t Nam quê h ng ng o ngh đã đ c hát vang trên đ ng ph Hu , Đà N ng, Sài Gòn, C n Th sau khi Hoàng Sa r i vào tay Trung Qu c. Nh ng b n tin đánh đi t Đà N ng, danh sách nh ng ng i hy sinh đ c đ c trên các đài phát thanh làm r i n c m t.

Và hôm nay, ba m i ba năm sau, trong cái l nh mùa đông trên x ng i, nh ng l i nh c Vi t Nam quê h ng ng o ngh t YouTube phát ra nh xoáy vào tim. Tôi l i nghĩ đ n các anh, nh ng ng i đã hy sinh ở Hoàng Sa tháng Giêng năm 1974, ở Tr ng Sa tháng Ba năm 1988. Các anh khác nhau ở chi c áo nh ng cùng m t mái tóc đen, m t màu máu đ , m t gi ng da vàng, cùng ăn h t g o th m, h t mu i m n, cùng l n lên b ng giồng s a m Vi t Nam, và cùng ch t đ i bàn tay h i quân Trung Qu c xâm lăng.

Vi t Nam, sau ba m i ba năm “đ c l p, t do” v n ch a thoát ra kh i s ph n nh c ti u b xâm l c, v n ch a tháo đ c cái vòng kim cô Trung Qu c trên đ u. Vi t Nam có m t lãnh h i dài trên ba ngàn cây s nh ng th c t không còn có bi n. C hành lang Đông h i r ng bao la t H i Nam đ n Hoàng Sa và xu ng t n Tr ng Sa đã b Trung Qu c chi m. N u v m t đ ng cung đ c theo lãnh h i đó, ng dân Vi t Nam ch còn có th đi câu cá ven b ch không th đánh cá nh ng dân Trung Qu c, Nh t B n, Thái Lan hay các qu c gia khác trong vùng bi n Đông. Phía sau t m b ng in đ m “m i sáu ch vàng” h u ngh th m thi t gi a hai Đ ng C ng s n Vi t Nam và Trung Qu c là thân xác c a ng dân Vi t Nam trôi b nh b ng đ c các h i đ o c a t tiên mình đ l i.

Trong su t dòng l ch s , ho xâm lăng t ph ng B c v n là m i đe do th ng xuyên. Khác v i các th i đ i tr c đây, cái b t h nh c a Vi t Nam ngày nay không ph i ch là m t đ t nh ng m t đ t mà không đòi l i đ c ngay. Cu c kháng Nguyên l n th nh t trong hàng v ng t c

nhà Trữ n ch có m i Trữ n Nh t Hi u ch tr ng “Nh p T ng” và l n th hai ch có Trữ n Ích T c và đám h u t c Trữ n Ki n, Trữ n V n L ng, Trữ n Tú Viên ch tr ng “Hàng Nguyên” nh ng ngày nay, v m t l p tr ng quan đ m, Vi t Nam có đ n 14 Trữ n Ích T c và 160 Trữ n Ki n. Trữ n đ ng đ gi a Vi t Nam và Trung Qu c đ n ra t i Trữ ng Sa năm 1988 theo tác gi Daniel J. Dzurek trong biên kh o “Xung Đ t Trữ ng Sa: Ai có m t tr c?” (The Spratly Islands Dispute: Who's on First?) ch kéo dài v n v n 28 phút và Vi t Nam ch u đ ng h u h t th ng vong. V i m t gi i lãnh đ o tham quy n c v và s chênh l ch quá xa v k thu t chi n tranh nh th , cu c đ u tranh giành l i hai qu n đ o s vô cùng khó khăn.

Dù sao, tu i tr Vi t Nam, khác v i các th h Tân Trào, Pác Bó tr c đây, th h Hoàng Sa, Trữ ng Sa ngày nay có nhi u c h i ti p xúc, h c h i và so sánh gi a ch đ các em đang s ng v i các t t ng t do dân ch , khoa h c k thu t tiên ti n, nh đó, hy v ng các em s có nh ng ch n l a đúng cho mình và cho đ t n c phù h p v i dòng ch y c a văn minh nhân lo i.

Trong cu c chi n Vi t Nam dài m y m i năm Đ ng đã s n xu t ra không bi t bao nhiêu bài hát, bài th kích đ ng lòng yêu n c nh ng t i sao các em không đ c, không hát n a? Nh m t đ c gi trong n c đã tr l i, đ n gi n ch vì chúng nh t nh o. Ý th c sâu s c đó đã đ c th hi n không ch trong kh u hi u các em hô mà ngay c trong nh ng bài hát các em hát. Sau nh ng “Nh có Bác H trong ngày vui đ i th ng”, “Đ y mà đi”, “N i vòng tay l n” c a nh ng ngày đ u phong trào, các b n tr trong n c đã đi tìm nh ng nh c ph m nói lên lòng yêu n c trong sáng, tích c c, không b ô nhi m, ch a t ng b l i đ ng và h đã tìm đ c Vi t Nam quê h ng ng o ngh .

*Ta nh gi ng dân đi tràn trên lò l a h ng
M t l nh nh đ ng cùng nhìn v m t xa x m
Da chân m hôi nh nh i cu n vòng gân tr i
Ôm v t th ng r máu ta c i d i ánh m t tr .i*

M i khi nh c đ n nh ng khó khăn đ t n c, chúng ta th ng nghe đ n nh ng "b t h nh", "n i đau", "tính t ti m c c m", vâng đó là m t th c t hôm nay, th nh ng dân t c Vi t Nam “v n x ng n n v n hi n đã lâu, n c non b c i đã chia, phong t c B c Nam cũng khác” nh Nguy n Trãi kh ng đ nh, không ph i ch bi t đau, bi t t ti m c c m mà thôi nh ng t nh ng n i đau đã bi t l n lên b ng t hào và kiêu hãnh làm ng i Vi t Nam. Ch d a tinh th n c a tu i tr Vi t Nam hôm nay không có gì khác h n là l ch s . Không th làm nên l ch s mà không c n h c l ch s . L ch s s là vũ khí, là hành trang trong hành trình tranh đ u cho m t n c Vi t Nam m i, cũng nh đ xây đ ng m t Vi t Nam t i đ p sau n y.

Khi Bài Hát Trở Về

Tác Giả: Trán Trung Đáo

Thứ Bảy, 12 Tháng 6 Năm 2010 14:29

---

*Ta khuyên cháu con ta còn tiếp tục làm nông
Làm nông i huy hoàng phôi chôn làm nông i dân Nam
Làm nông i ngang tàng đi m m t mây c a tr n gian
H i nh ng ai g c xu ng ng i d y hùng c ng đi lên.*

Việt Nam Quê H nông Ng o Ngh nh gi t n c m t bi tráng c a tu i tr Việt Nam ngày nào
nh xu ng trên quê h nông chi n tranh kh n kh , đã b c thành h i, t thành mây và sau bao
năm v n vũ kh p góc b chân tr i đã tr v quê h nông qua ánh m t c a em, qua n c i c a
ch , qua ti ng hát c a anh, h n nhiên và trong sáng. T “v t th ng r máu” c a m t dân t c
đã t ng b nhi u đ qu c thay phiên bóc lột, l i d ng và hôm nay còn đang ch u đ ng trong áp
b c c a đ c tài đ ng tr , Việt Nam quê h nông ng o ngh c t lên nh m t l i khuyên, hãy s ng
và hãy v ng tin vào l ch s , s có m t ngày, s có m t ngày.